

הלכות שאר ברכות

טור

סימן רד ובו ג' סעיפים

סעיף א(א), ג.

א דקל"ח ע"ב שטה א' ויין שהחמיץ וכו'. נ"ב: שגדל עליו קרום לבן. ב"ח.

סעיף א(ב)

ב שטה י"ט: וכמדומה לי (שכתבו) וכו'. נ"ב: עיין בב"ח.

סעיף ז

ג דקל"ט ע"א שטה ב'. ולאחריו בורא נפשות רבות כו'. נ"ב: אמר המאסף: שנת התט"ו באתי פה איזמיר, ונמצאתי בסעודת חתונה עם הרב מר קשישא מהר"י אישקאפ"ה זלה"ה, והביאו לנו קאהוי לשתות, ונשאלתי אם מברכין עליו ברכה אחרונה. והשבתי בפשוט דלמה לא יברך עליהם כל ששתה רביעית, גם הרב מהר"י אישקאפה זלה"ה הסכים כן. ועתה בחג הפסח משנת התכ"ח סח לי החכם השלם כמה"ר ידידיה אבולעפיא נר"ו, שהרב אביו ז"ל לא היה מברך על הקאהוי ברכה אחרונה. ונתתי אל לבי לתור ולדרוש מהיכן יצא זה לרב ז"ל. ודנתי בדעתי שיצא לו מהא דתניא בתוספתא פרק בתרא דיומא, שתה וחזר ושתה, אם יש מתחלת שתיה ועד סוף שתיה אחרונה כדי רביעית מצטרפות, ואם לאו אינן מצטרפות, פי' ואם לאו שיש יותר משיעור זה אין מצטרפין. ופסקוה להך תוספתא הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות שביתת עשור, והרב בעל הטורים בא"ח סימן תרי"ב, והר"י ק' גיאת בהלכותיו, כמ"ש ה"ה והר"ן. וכיון דלענין שתיה ביום הכיפורים כל ששהה לשתות בין שתיה ראשונה

לאחרונה אין מצטרפין, למד הרב ז"ל משם דאין מברכין על מי הקאהוי ברכה אחרונה, כיון דאינה נשתית בבת אחת אלא כל שהוא כל שהוא מפני חומה.

ואחר שאלת המחילה מכבוד רבנותו, אם משם למדה אינו נראה בעיני. חדא, דמי אמר דבשתית הקאהוי שוהה יותר מכדי רביעית כדי שנאמר דאין מצטרפין, ולפעמים המים אינן כל כך חמין ואדם שותה מהם כדי רביעית בבת אחת, או כב' פעמים או בשלש או יותר ואין בהן שיעור שתיית כדי רביעית. ועוד, לו יהיה שיש בין תחלה שתיה א' לסוף האחרונה יותר מכדי רביעית, אין ללמוד משם לנ"ד, דשאני התם דהדבר תלוי ביתובי דעתא, וגמירי דלא מייטבא דעתיה בפחות מרביעית בבת אחת, או כשאין בין השתיית שיעור רביעית, אבל הכא בהנאה תליא מילתא, כל ששתה בין הכל שיעור רביעית כבר נהנה הגוף וחייב לברך. וכלאו הכי התוס' והרא"ש ז"ל נסתפקו בברכת בורא נפשות רבות אם צריכה שיעור או לא. ואף על פי שיש חולקין על זה, יראה דאין חולקין אלא כשלא אכל אלא פחות מן השיעור, אבל כשאכל כשיעור אלא ששהה בשתיה, מודים ז"ל דמצטרפין לברכה אחרונה. וכן מנהג פשוט לברך על הקאהוי ברכה אחרונה¹⁵.

בית יוסף ובו ה' סעיפים

סעיף א(ג)

א דקל"ח ע"ג שטה נ"ד. חזיז והוא שחת, מברכין עליו שהכל וכו'. נ"ב: אמר המאסף: נראה שהרב היה מראה מקום דין זה וחסר מן הדפוס. ובעל (לחם) [דברין] חמודות פרק כיצד מברכין אות ד' הורה מקומו איו, עיין שם.

15. עי' בספר שמות בארץ - תוספות יו"כ דף פ' ע"ב ד"ה אמנם אכתי, ובשו"ת גינת ורדים כלל א' סי' ט"ז וי"ז. ובספר מים חיים להפ"ח שו"ת סי' א'.

סעיף יא(א)

ב דקל"ט ע"א שטה נ"ה: **נראה דמיירי כו'.** נ"ב: וכ"פ בספר הקצר, הלכך נקטינן דכל הפירות בין פירות האילן בין פירות האדמה, בין ירקות בין העשבים המרוקחות בדבש, בין צורתן ניכר בין שאין צורתן ניכר, בין שטובים חיים יותר משאינן מבושלים בין שאינן טובים מברכין על הפרי כפי מה שהוא ברכתו, אם בורא פרי העץ בורא פרי העץ, אם בורא פרי האדמה בורא פרי האדמה¹⁶.

ג השקדים שמחפין אותם בצוק"ר וסלת קלוי הנקראים קונפיטי"ש, אף על פי שהפרי חפוי מכל וכל ואינו נראה, מברכין עליו בורא פרי העץ, דלא גרע מפרי נמוח לגמרי דמברכין על הפרי ולא על הסוקר. וכן ראיתי נוהגין.

סעיף יב

ד ע"ב שטה מ"ד: **וכ"כ בכלבו כו'.** נ"ב: אבל בסמוך לזה הביא דברי הרמב"ם, שכל שעירב שנותן טעם בתערובת הרי הוא עיקר ומברכין עליו. לפיכך מיני דבש שמבשלין אותם ונותנין בהן חלב חטה כדי לדבק ועושים מהם מיני מתיקה, אינו מברך בורא מיני מזונות מפני שהדבש הוא העיקר, ע"כ. וזה סותר למ"ש למעלה שהדבש המרוקח הוא העיקר, והבשמים שנותן בו ליתן טעם בדבר המרוקח וכן הדבש הכל הוא טפל לגבי העיקר, וכאן כתב שהבשמים שנותנים טעם הוא עיקר ומברכין עליהם. ב"ח.

ונראה שבספר המפה והלבוש נרגשו מזה, ועל מה שכתב רבינו המחבר ז"ל בספר הקצר, אבל אם עירב כדי ליתן בתערובות טעם הוא עיקר, כתבו: ודוקא שיש ממשות מן הדבר הנותן טעם ודבר חשוב, אבל בשמים שנותנים לתוך המרקחת, אף על פי שהם לנתינת טעם אין מברכין עליהם, דבטלים במיעוטם אף על פי שנותנין טעם, וכן נוהגין, ע"כ. והב"ח לא נתחוויר לו זה ולא ידעתי למה. ועיין ב(לחם) [דבריו] חמודות אות קכ"ג.

16. ע"י שו"ת בעי חיי או"ח ח"ב סי' ס"ד.

ה דוקא במרקחים פירות בדבש ונותנים בתוכו בשמים כתושים ליתן טעם במרקחת, התם הוא דפירות הם עיקר אפילו כתושים כל שכן כשהם שלמים, אבל לפעמים מבשלים הדבש עם מיני בשמים כתושים ואין משימים בתוכו פירות ולא שום דבר אלא בשמים כתושים בלחוד, כמנהג הסוחרים והולכי דרכים שאוכלים הדבש המטוגן בבשמים עם לחם לבד, לשם הדבש הוא העיקר, וכשאוכל ממנו קצת בתחלה בלא לחם מברך שהכל. ב"ח.

טור

סימן רה ובו ב' סעיפים

סעיף ה

א דק"מ ע"א שטה י"ז. **יראה כדברי רבינו האיי כו'.** נ"ב: וכן פסקו רבינו בית יוסף בספר הקצר, והב"ח. ועיין ב(לחם) [דבריו] חמודות פרק כיצד מברכין [ס"ק נ"א], ושם במעדני (מלך) [יו"ט] [סי' ט"ז סק"ב]. בתומי וברתי בין חי בין מבושל שהכל. ב"ח, שלא כדברי רבינו בית יוסף בספר הקצר, שפסק כשהם חיים בפה"א, לאחר בישול שהכל.

טור

סימן רו ובו ו' סעיפים

סעיף א

א דק"מ ע"א שטה כ"א: **ועל הכל אם אמר שהכל יצא וכו'.** נ"ב: **אמר המאסף:** בגמרא פליגי רבי יוחנן ורב הונא, דרב הונא אמר חוץ מן הפת ומן היין, ור"י אמר אפילו פת ויין. וכתבו הרי"ף והתוספות והרא"ש דהלכה כר"י, וכ"פ הרמב"ם ז"ל ב(פ"א) [פ"ח ה"י] מהלכות ברכות. ויש לתמוה על רבינו בעל הטורים ורבינו בית יוסף שלא ביארו זה.

ב ואף אם אוכל פת אין צריך לברך, דאין סברא דאחר שאכל כזית ראשון יברך על השני המוציא, אלא נפטר בכל אותה הסעודה בברכת שהכל שאמר.